

ТЕРТИЧНИЙ Н.О., студент 4 курсу спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Науковий керівник – **ПОЛЩУК С.П.**, канд. екон. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ БЮДЖЕТУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Розглянуто зміст і сутність бюджетної децентралізації, її вплив на економічний розвиток; роль у розвитку територіальних громад. Визначено головні переваги децентралізації на локальному рівні.

Ключові слова: децентралізація, бюджет, місцеве самоврядування, економічна свобода.

Децентралізація представляє собою процес, за допомогою якого влада та ресурси передаються від центрального до місцевих урядів, що має важливе значення для підвищення ефективності управління та сприяння економічному розвитку. Цей підхід виходить з припущення, що місцеві уряди краще розуміють потреби та пріоритети своїх громад, а тому можуть більш цілеспрямовано та ефективно розподіляти бюджетні кошти.

Бюджетна децентралізація є найбільш дієвим та ефективним способом надання фінансової автономії місцевим органам влади через наповнення громад потужними джерелами бюджетних надходжень, що раніше закріплювалися за центральним урядом, і розширення фінансової бази адміністративно-територіальних формувань. Іншими словами, запровадження нової моделі фінансового забезпечення місцевих бюджетів полягає у збільшенні прав місцевих органів влади, джерел формування, наданні бюджетної самостійності та побудові справжнього підґрунтя для виконання своїх повноважень [1, с. 3].

Одним з ключових аспектів децентралізації є збільшення відповідальності місцевої влади перед громадянами. Коли влада зосереджена ближче до місцевого рівня, громадяни мають кращі можливості для участі у прийнятті рішень, що безпосередньо впливають на їхнє життя. Це сприяє зміцненню демократичних інститутів та гарантує, що управління відбувається з урахуванням місцевих особливостей та потреб.

Децентралізація також стимулює місцевий економічний розвиток. Місцеві органи влади, використовуючи свої повноваження, можуть створювати сприятливі умови для бізнесу, залучати інвестиції та ініціювати проекти, які відповідають специфіці регіону. Конкуренція між місцевостями за ресурси та інвестиції спонукає до інновацій та підвищення якості публічних послуг, що в кінцевому результаті призводить до підвищення рівня життя населення [2].

Крім того, децентралізація сприяє підвищенню якості публічних послуг. Місцеві уряди можуть експериментувати з різними моделями надання послуг, швидко адаптуючись до змін у потребах громади та впроваджуючи інноваційні

рішення, оперативно реагувати на надзвичайні ситуації або місцеві проблеми, що значно покращує ефективність управління в цілому.

Важливим в умовах децентралізації є аналіз обсягів надходження до місцевих бюджетів за видами. Упродовж 2014–2020 років доходи місцевих бюджетів збільшились в 2 рази. В структурі доходів переважно переважали офіційні трансферти, частка яких в 2014–2019 рр. коливалась в районі 52,9%. Податкові надходження значно зросли упродовж цих років. В 2014 році показник становив – 75,3 млрд грн, в 2020 році – 285,6 млрд грн. Тобто податкові надходження збільшились майже у 4 рази. У 2020 році частка показника податкових надходжень становила 60,6%, а частка трансфертів скоротилась до 34%. Неподаткові надходження в 2020 році становили 22,5 млрд грн, що в порівнянні з 2014 роком збільшились у 1,8 рази [3].

Децентралізація бюджету не тільки забезпечує ефективніше та відповідальніше управління ресурсами, але й сприяє економічному розвитку, підвищує якість публічних послуг та зміцнює демократію, роблячи управління більш прозорим і відкритим для громадян [4].

Міське самоврядування може більш ефективно розподіляти ресурси, враховуючи специфіку та пріоритети громади. З лібертаріанської точки зору, децентралізація також сприяє збільшенню відповідальності та прозорості управління. Коли управлінські повноваження та ресурси розподілені між місцевими урядами, вони стають більш відкритими для контролю з боку громадян, що може призвести до зменшення корупції та неефективності [2]. Місцеві жителі отримують більше можливостей для участі в управлінні та контролі за витрачанням публічних коштів, що підсилює демократичні процеси та зміцнює зв'язок між владою та громадою. Це не тільки сприяє економічному зростанню на місцевому рівні, але й підвищує загальну конкурентоспроможність та добробут регіону.

Список літератури

1. Василенко Д. Бюджетна децентралізація як спосіб реалізації бюджетної політики [Електронний ресурс] / Д. Василенко // Науковий блог. Національний університет "Острозька академія". 2015. URL:<https://naub.oa.edu.ua/2015/>
2. Boaz David. The Libertarian Mind: A Manifesto for Freedom Hardcover – February 10, 2015. URL: <https://www.amazon.com/Libertarian-Mind-Manifesto-Freedom/dp/1476752842>
3. Бюджетна децентралізація: аналіз її впровадження в Україні та світі. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4435/4363>
4. Petlenko Y., Milanchenko V. Financial Decentralization as a Direction for Increasing the Financial Independence of Local Budgets. 2020. URL: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/archives/9395>

ТРИГУБ К.А., студентка 4 курсу спеціальності 073 Менеджмент
Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. екон. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Визначено поняття трудового потенціалу, проаналізовано стратегії управління розвитком трудового потенціалу підприємства, зосереджуючись на ефективному використанні і розвитку здібностей працівників.

Ключові слова: трудовий потенціал, функції управління, стратегія розвитку, ефективне управління,

У сучасних умовах глобалізації та стрімких технологічних змін управління трудовим потенціалом компаній стає ключовим елементом успіху і конкурентоспроможності. Правильне управління розвитком трудового потенціалу є стратегічною необхідністю для досягнення високої продуктивності та ефективного функціонування організації. Управління трудовим потенціалом – одна з найважливіших завдань суб'єкта господарювання.

Саме від ефективної системи менеджменту залежить загальний результат діяльності підприємства, який є головним важелем запуску всього механізму роботи суб'єкта господарювання. Якщо цей «важіль» буде базуватись на якісному управлінні, то і бізнес-процеси проходять злагоджено [2, с. 55].

Науковець Харун О.А. зазначає, що управління трудовим потенціалом, як будь-який управлінський процес включає загальні функції управління: планування, прогнозування, організація, координація, контроль, мотивація. Також виділяють спеціальні функції управління трудовим потенціалом як видом економічних ресурсів підприємства передбачають: визначення оптимальної чисельності працівників, підбір, відбір, адаптація та розстановка працівників по робочих місцях і етапах виробництва, забезпечення співпраці та ефективної взаємодії між усіма членами трудового колективу, забезпечення сприятливого морально-психологічного клімату, своєчасне інформування та мотивування працівників тощо. До функцій управління трудовим потенціалом підприємства можна віднести: забезпечення розвитку трудового потенціалу; відтворення і розвиток типів організаційної поведінки; інтеграція працівника в організаційне середовище, координація дій суб'єктів праці; оптимізація взаємодії працівника і організаційного середовища; набуття соціальної позиції і реалізація потреб працівника в результаті трудової взаємодії [3, с. 103].

Під трудовим потенціалом підприємства розуміють наявні та перспективні здатності працівників підприємства кількісно й якісно задовольняти його потреби та реалізовувати поставлені цілі як найефективніше за умов наявності необхідного ресурсного забезпечення [1, с. 93]. Тобто ефективне управління розвитком трудових ресурсів підприємства враховує не тільки наявні здібності й кваліфікацію